

7. Попов М. О. Медіаосвіта у сучасній педагогічній парадигмі. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Т.2. №58. С.205–209. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/58/part_2/43.pdf (дата звернення 29.10.2024).

Тимошенко Артур

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – Н. Головіна)
(м. Полтава)*

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

XXI століття – це час переходу до високотехнологічного інформаційного суспільства, у якому якість людського потенціалу, рівень освіченості й культури всієї нації набувають вирішального значення для економічного та соціального поступу країни, інтеграції і глобалізації соціальних, економічних і культурних процесів, які відбуваються у світі.

Освіта XXI століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти й саморозвитку, вміє критично мислити і опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання та вміння для творчого розв’язування проблем, прагне змінити на краще своє життя й життя своєї країни [3, с. 12]. Сучасна система освіти, особливо в країнах Європи, є не просто засобом передачі знань і вмінь, а відображенням глибоких соціальних, етичних та культурних цінностей. На думку американського філософа і реформатора освіти Д. Дьюї, «освіта повинна виконувати не тільки навчальну функцію, але бути джерелом вдосконалення і гармонізації суспільства» [4, с. 5].

Основою для формування новітніх підходів до навчання, виховання й розвитку особистості стали європейські цінності, під якими потрібно розуміти як «стандарти у певних галузях життя суспільства та діяльності держави, наприклад, формування органів державної влади й управління (стандарти демократії), взаємодія гілок влади, діяльність партій та існування багатопартійної системи загалом, ставлення влади і громадян до права, взаємодія між державою і громадянином (аспект прав та свобод людини), управління економікою (освітою й наукою), налагодження діалогу влади із суспільством тощо» [1, с.38]. Ці цінності пронизують не лише гуманітарні дисципліни, а й технічні науки, створюючи цілісну освітню парадигму, орієнтовану на гармонійний розвиток суспільства.

Однією з ключових європейських цінностей, яка має глибоке коріння в історії філософії та політики Європи, є повага до прав людини. Ця цінність стала невід'ємною складовою сучасної освітньої системи. Вона передбачає, що кожен учень має право на рівний доступ до освіти, незалежно від походження, соціального статусу, релігії чи гендеру. Освіта повинна сприяти розвитку критичного мислення, формуванню активних громадян, здатних захищати свої права та права інших.

Визнання прав людини як базової освітньої цінності вимагає від шкіл та закладів вищої освіти створення умов, де кожен здобувач освіти буде відчувати себе в безпеці і може вільно висловлювати свої думки. Цей підхід також спрямований на формування етичної відповідальності за власні дії, що є основою для сталого розвитку суспільства.

Важливою складовою європейської культурної спадщини також є демократія, яка тісно пов'язана з освітнім процесом. Вона не лише визначає політичний устрій країн Європи, а й впливає на структуру освітніх установ. Сучасна філософія освіти в Європі орієнтована на те, щоб навчити молодь активної участі в суспільному житті, де їхній голос матиме значення.

У рамках освітнього процесу демократичні цінності реалізуються через розвиток навичок комунікації, співпраці, а також через участь у процесах ухвалення рішень на рівні шкільних та студентських громад. Цей підхід допомагає виховувати громадян, які готові брати відповідальність за майбутнє суспільства, в якому вони проживають.

Європейська освіта приділяє велику увагу рівності та інклюзивності. В умовах глобалізації та багатокультурності важливо, щоб кожна людина мала можливість реалізувати свій потенціал, незалежно від фізичних чи психічних обмежень. Освітні заклади Європи активно впроваджують інклюзивні підходи, які дозволяють забезпечити рівний доступ до освіти для всіх.

Філософія інклюзивної освіти ґрунтується на переконанні, що різноманітність не є перешкодою, а навпаки, збагачує навчальний процес. Під інклюзивною освітою розуміється освіта, яка «виключає будь-яку дискримінацію дитини, забезпечує однакове ставлення до усіх дітей, одночасно створюючи особливі умови для осіб, які потребують будь-якої підтримки та корекції психофізичного розвитку» [2, с. 73]. Це передбачає адаптацію навчальних програм і методів викладання задля відповідності потребам різних категорій учнів, забезпечуючи їм комфортні умови для навчання.

Принцип соціальної справедливості є ще однією важливою складовою європейської системи цінностей, яка знайшла відображення у філософії освіти. Ця ідея передбачає рівні можливості для всіх, а також боротьбу з соціальною нерівністю та дискримінацією. Освіта покликана не лише передавати знання, але й виховувати соціально відповідальних громадян, які здатні усвідомлювати та

протидіяти проявам несправедливості. У контексті сучасної освіти соціальна справедливість втілюється через політику стипендій, підтримки для соціально незахищених верств населення, а також через спеціальні програми для інтеграції мігрантів та меншин. Це сприяє тому, щоб кожна людина мала рівний доступ до якісної освіти, незважаючи на матеріальні або соціальні бар'єри. Європейські цінності також включають усвідомлення важливості сталого розвитку, який стає дедалі важливішим у сучасному світі. Освіта для сталого розвитку спрямована на виховання екологічної свідомості та відповідального ставлення до природних ресурсів. Це передбачає інтеграцію екологічних знань у всі рівні навчання та розвиток навичок, які допомагають молодим людям брати участь у створенні більш екологічно стійкого майбутнього.

Таким чином, можемо стверджувати, що європейські цінності, такі як повага до прав людини, демократія, рівність, соціальна справедливість та освіта для сталого розвитку є основою сучасної філософії освіти. Вони не лише визначають зміст освітніх програм, але й формують освітню політику та культуру навчальних закладів. Ці цінності забезпечують умови для розвитку гармонійної, освіченої та соціально відповідальної особистості, здатної адаптуватися до викликів сучасного світу та активно брати участь у його покращенні.

Список використаних джерел :

1. Карпенчук С. Г. Європейські цінності – цінності загальнолюдські. *Інноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7(2). С. 34–45.
2. Корицька А. В. Філософські підстави інклюзії та інклюзивної освіти : дипломна робота бакалавра. Одеса, 2020. 82 с.
3. Опачко М. В. Філософія сучасної освіти. Навчально-методичний посібник. Ужгород : УжНУ, 2019. 60 с.
4. Сучасні тенденції у філософії освіти: європейські практики та національні перспективи: монографія (рукопис) / Г. Я. Врайт, Р. В. Губань, С. С. Єрмакова, І. А. Кадієвська та ін. Харків : Факт, 2020. 120 с.

Титаренко Валентина

*докторка педагогічних наук, професорка
кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ТРАДИЦІЙНЕ ВИШИВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛТАВЩИНИ

Якість підготовки сучасних фахівців для закладів вищої освіти, народних художніх промислів тісно поєднується з їх умінням творчо опрацьовувати українські народні традиції у контексті нових вимог до художньо-творчих робіт.